

Τα πρότυπα των νέων - Απαντήσεις

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο Τα σημερινά πρότυπα των νέων

A1. Σύμφωνα με το κείμενο, πολλά προϊόντα μπορεί να μην περιέχουν ναρκωτικές ουσίες, ωστόσο με κρυφά μηνύματα ή σύμβολα παραπέμπουν άμεσα ή έμμεσα σε αυτές. Τα αποτελέσματα της έρευνας, που έδειξαν πως απλά μια φωτογραφία ή ένα όνομα μπορούν να οδηγήσουν στην επανάχρηση ναρκωτικών ουσιών, επέφεραν την κατάργηση της τσίχλας σε μορφή τσιγάρου που πωλούνταν σε μικρά παιδιά.

A2. Σύμφωνα με το κείμενο, η βασική αιτία που οι νέοι σήμερα υιοθετούν αρνητικά πρότυπα είναι η λατρεία του χρήματος. Σήμερα, τα είδωλα που οι νέοι επιδιώκουν να μιμηθούν είναι διάσημα άτομα που απλά πλούτισαν. Άλλη αιτία είναι η επιθυμία της προβολής, δηλαδή της δημοσιότητας. Οι νέοι επιδιώκουν να γίνουν δημοφιλείς και γνωστοί, όπως τα ινδάλματά τους.

A3. Η παραπάνω διατύπωση αναφέρεται στο κοπιώδες έργο του ανθρώπου να ορίσει την ταυτότητα και τον χαρακτήρα του. Υποστηρίζεται ρητά ότι η διαδικασία αυτή και το αποτέλεσμά της εξαρτώνται άμεσα από τα ερεθίσματα που έχει το άτομο σε παιδική και εφηβική ηλικία από την οικογένεια και το σχολείο, που είναι οι δύο βασικότεροι φορείς κοινωνικοποίησης των νεαρών παιδιών. Τέλος, κάθε ανθρώπινη ταυτότητα λογίζεται ως μέλος της κοινωνίας και θα πρέπει να ορίζεται συνυπολογίζοντας ορθά τα απαραίτητα κομβικά στοιχεία για τον ορισμό και τη διασαφήνισή της.

B1.

- I. διάπλαση → 2. φθορά
- II. ακεραιότητα → 7. κλωνισμός
- III. πνεύμα → 3. αμορφωσιά
- IV. κατοχυρωμένο → 4. άστατο
- V. πλουτισμός → 1. ένδεια

G1. Ο συντάκτης του κειμένου έχοντας εκθέσει όλα τα κακώς κείμενα σε σχέση με τα αρνητικά πρότυπα που προβάλλονται συνεχώς και τις δυσμενείς επιπτώσεις που έχουν στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και της ζωής των ατόμων καταλήγει σε ορισμένες ερωτήσεις στην τελευταία του παράγραφο και σε παράθεση μιας μαρτυρίας. Αρχικά, με τη διαρθρωτική λέξη «λοιπόν» συνοψίζει όλα όσα προανέφερε και επιπλέον επιχειρεί να προβληματίσει έντονα τους αναγνώστες επί του θέματος. Κάθε ερώτημά του αναφέρεται και σε ένα «κακώς κείμενο» της κοινωνίας που

Έξυπνα και Εύκολα!

επηρεάζει τους νέους και το οποίο έχει αναλυθεί εκτενώς νωρίτερα. Το πρώτο ερώτημα αναφέρεται στα ερεθίσματα που ενισχύουν την τάση για πλουτισμό, το δεύτερο σχετίζεται με τη ασύδοτη δράση των πολιτικών και το τρίτο αφορά τη χρήση «μαλακών» ναρκωτικών. Με το τρίτο ερώτημα περνά στα λόγια του χρήστη ναρκωτικών, που υποστηρίζει ότι οι διαφημίσεις και όσα βλέπει δεν τον αφήνουν να απομακρυνθεί από την κακή του συνήθεια.

Γ2.

- 1η-2η παράγραφος: Παράλληλα (διαρθρωτική λέξη που δηλώνει **χρονική σχέση** με τα όσα αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο)
- 2η-3η παράγραφος: Αντίθετα (διαρθρωτική λέξη που δηλώνει **αντίθεση** με τα όσα αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο)
- 3η-4η παράγραφος: Άλλο (αντωνυμία που δηλώνει αίτιο διαφορετικό από τα παραπάνω, δηλαδή μια **προσθήκη**)
- 4η-5η παράγραφος: λοιπόν (διαρθρωτική λέξη που δηλώνει **συμπέρασμα** με τα όσα αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους)

Γ3. Ξεκινώντας, οι δύο παράγραφοι βρίσκονται μεταξύ τους νοηματικά σε αντίθεση λόγω της χρήσης της διαρθρωτικής λέξης «Αντίθετα». Στην 2η παράγραφο αναφέρεται ότι τα «αστέρια» του επαγγελματικού αθλητισμού, της τηλεόρασης, του κινηματογράφου και του τραγουδιού αποκτούν εύκολα δόξα και χρήμα, ενώ στην 3η παράγραφο ότι οι άνθρωποι του πνεύματος έχουν βρεθεί στο περιθώριο. Βαθύτερα, όμως, μετά από αυτή την αντίθεση στο νόημα υπάρχει και μία αιτιολόγηση. Στην 3η παράγραφο στο απόσπασμα «Είναι, λοιπόν, φυσικό... ασυγκίνητους τους εφήβους» παρουσιάζονται οι λόγοι για τους οποίους συμβαίνει η παραπάνω αντίθεση. Η βασικότερη αιτία, σύμφωνα με το κείμενο, είναι το έντονη επιθυμία για χρήμα.

Δ1. Σε όλες τις φράσεις κυριαρχεί η συνυποδήλωση.

- Είναι, λοιπόν, φυσικό η απαστράπτουσα –συνήθως απατηλή– ακτινοβολία εκείνων που πλούτισαν.... → Είναι, λοιπόν, φυσικό η μεγάλη επίδραση εκείνων που πλούτισαν....
- αποτελεί δίχως άλλο η τυφλή λατρεία του χρήματος... → αποτελεί δίχως άλλο η συνεχής αναζήτηση του χρήματος...
- να μεταπηδήσουν εύκολα από την απόλυτη αφάνεια στην κατάσταση που βρίσκονται τα ινδάλματά τους → να γίνουν ευρέως γνωστοί όπως οι άνθρωποι που θαυμάζουν
- όταν συνεχίζει να βομβαρδίζεται από μηνύματα → όταν λαμβάνει συνεχώς μηνύματα

Έξυπνα και Εύκολα!

Δ2. Η χρήση ευθέως λόγου στη συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί ουσιαστικά χρήση της Επίκλησης της Λογικής με τεκμήρια και συγκεκριμένα με «μαρτυρία». Ο δέκτης έρχεται σε επαφή άμεσα με τα λόγια του πρώην τοξικομανή και στο κείμενο προσδίδεται ζωντάνια, αμεσότητα και δραματικότητα. Μέσω του ευθέως λόγου επιτυγχάνεται μια έμμεση συνομιλία μεταξύ του μάρτυρα και του αναγνώστη, ενώ ο συγγραφέας επιτυγχάνει τον στόχο του: να προβληματίσει και να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες.

Δ3.

- Με ερώτηση (Όταν ακόμη προτείνουν... οδηγεί στα σκληρά ναρκωτικά;). Η ερώτηση απευθύνεται άμεσα στον αναγνώστη και ο ίδιος καλείται να διερωτηθεί, να σκεφτεί και να προβληματιστεί επί του ζητήματος. Το κείμενο αποκτά ζωντάνια, αμεσότητα και δραματικότητα.
- Με χρήση μαρτυρίας («Δεν υπάρχει... και διαφημίσεις».) [βλ. απάντηση Δ2.]

B. Λογοτεχνικό κείμενο

«AN...»

A1. Οι αρετές που πρέπει να κατέχει ένας άνθρωπος για να ξεχωρίσει τίθενται στο ποίημα με τη μορφή υποθετικών προτάσεων. Οι αρετές, όπως αναφέρονται, είναι η λογική (*Αν να κρατάς μπορείς το λογικό σου*), η εμπιστοσύνη στον εαυτό μας (*Αν να εμπιστεύεσαι μπορείς τον ίδιο τον εαυτό σου*), η συγχώρεση (*να τους συχωρνάς αυτή τη δυσπιστία*), η μη αποδοχή του ψέματος (*να μη καταδεχθείς ποτέ το ψέμα*), το μέτρο στα λόγια (*μα να μην κάνεις τον καλό ή τον πολύ σοφό στα λόγια*), τα όνειρα και οι σκέψεις που δεν γίνονται αυτοσκοπός (*Αν να ονειρεύεσαι... στοχασμός σκοπός σου*), η ισάξια αντιμετώπιση επιτυχίας και αποτυχίας (*Αν ν' αντικρίζεις σου βαστά το θρίαμβο και τη συμφορά παρόμοια*).

B1. Η αντίθεση που κυριαρχεί στο ποίημα είναι μεταξύ του «εσύ» και του «οι άλλοι». Συγκεκριμένα, πρόκειται για ένα συμβουλευτικό ποίημα στο οποίο το ποιητικό υποκείμενο παρέχει μια σειρά από συμβουλές-υποθέσεις στον αναγνώστη, που διατηρεί μια διαφορετικού τύπου αντιμετώπιση της ζωής και των πραγμάτων και για αυτό ξεχωρίζει από όλους τους υπόλοιπους. Η αντίθεση διαφαίνεται μέσα από την εναλλαγή του ρηματικού προσώπου από β' ενικό σε γ' πληθυντικό και τις επιμέρους αντιθέσεις σε ζητήματα συμπεριφοράς.

B2. Δύο ρηματικά πρόσωπα κυριαρχούν στο ποίημα, το β' ενικό και το γ' πληθυντικό. Αυτά τα δύο ρηματικά πρόσωπα λειτουργούν αποτελεσματικά, έτσι ώστε ο αναγνώστης και οποιοσδήποτε ακούσει ή δει τους στίχους να μπει στη διαδικασία να ξεχωρίσει τον εαυτό του από τη μάζα που συμπεριφέρεται με απροσάρμοστο τρόπο

Έξυπνα και Εύκολα!

προς τους συνανθρώπους. Το β' ενικό δημιουργεί ένα αίσθημα διαλόγου μεταξύ ποιητικού υποκειμένου και αναγνώστη, καθώς προσδίδει στο ποίημα αμεσότητα και ζωντάνια. Επίσης, λειτουργεί αποτελεσματικά και ως προς το να αποκτήσει το ποίημα συμβουλευτικό τόνο. Αντίθετα, το γ' πληθυντικό κάνει το ποιητικό υποκείμενο να αποστασιοποιείται από όσα αναφέρει και να τα θεωρεί όχι και τόσο άξια επαίνου. Με το γ' πληθυντικό παρουσιάζονται συμπεριφορές και δράσεις της μάζας των ατόμων που είναι ίδιες για όλους και χωρίς επίδειξη σεβασμού και αυτοσεβασμού για το άτομο και γι' αυτό ο αναγνώστης θα πρέπει να αποφεύγει.

B3. Η συμβουλευτική σχέση δασκάλου-μαθητή ανάμεσα στον ποιητή και στον αναγνώστη δημιουργείται κυρίως μέσω του ρηματικού προσώπου (β' ενικό) και των συνεχών υποθέσεων που έρχονται να ολοκληρωθούν με την απόδοση στο τέλος του ποιήματος «Άντρας αληθινός θα 'σαι παιδί μου!». Το β' ενικό δημιουργεί ένα αίσθημα διαλόγου μεταξύ ποιητικού υποκειμένου και αναγνώστη, καθώς προσδίδει στο ποίημα αμεσότητα και ζωντάνια. Επίσης, λειτουργεί αποτελεσματικά και ως προς το να αποκτήσει το ποίημα συμβουλευτικό τόνο. Οι υποθέσεις αναφέρουν τι είναι ορθό να κάνει ο αναγνώστης για να γίνει «Άντρας αληθινός», όταν όλοι οι υπόλοιποι (αντίθεση) πράττουν και σκέφτονται χωρίς να σέβονται τον εαυτό τους και τους άλλους.

Γ. Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης

Οι μαθητές/-τριες, αναλόγως με την ιδιαίτερη προσωπική τους ανταπόκριση στο ποίημα, αναμένεται να αναφερθούν:

- στον τίτλο και στο περιεχόμενο των υποθετικών προτάσεων
- στα ρηματικά πρόσωπα
- στις αντιθέσεις και στο περιεχόμενό τους
- στο νοηματικό κέντρο του ποιήματος.

Για το δεύτερο σκέλος της απάντησης, τα παιδιά θα απαντήσουν βιωματικά σε ένα κείμενο στοχαστικού λόγου βασισμένα στις σύγχρονες συνθήκες ζωής (τεχνολογία, παγκοσμιοποίηση, πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα κ.λπ.)